

Світове господарство

Тема 12. Світове господарство. Форми міжнародних економічних відносин.

Програмна анотація.

- Світове господарство: поняття, основні етапи розвитку.
- Основні форми міжнародних економічних відносин.
- Міжнародна торгівля та її економічні основи.
- Сутність і форми міжнародного руху капіталів.
- Міжнародні валютно-фінансові відносини.
- Проблеми інтеграції економіки України у світове господарство.

Опорний конспект лекцій.

Світове господарство – це багатогалузева глобальна економіка, яка пов'язує національні господарства в єдину систему обміном економічної діяльності, міжнародним поділом праці (МПП).

Етапи розвитку світового господарства:

Перший (підготовчий) етап . (V – IV тисячоліття до сер. XIX ст.)
– створюються передумови для створення світового ринку.

Другий етап (сер. XIX – початок XX ст.) – світове господарство сформувалось як світове капіталістичне господарство.

Третій етап (з 20-х – до 90-х рр. XX ст.) – припинення існування капіталістичної системи господарювання в якості всесвітньої і поява соціалістичної системи світового господарства.

Четвертий (сучасний) етап – (кінець 80-х – початок 90-х років)
– етап формування світової системи господарювання, економічного базису єдиної світової цивілізації.

Міжнародна торгівля – форма міжнародних економічних відносин за посередництвом експорту та імпорту товарів і послуг, яка базується на міжнародному поділі праці.

Причини:

Нерівномірність в розподілі й забезпеченості економічними ресурсами різних країн.

Ефективне виробництво різноманітних технологій або комбінації ресурсів.

Обсяг міжнародної торгівлі характеризується динамікою показників експорту, імпорту товарів та послуг і чистого експорту, їхнім відношенням до валового національного продукту.

Вивіз капіталу – це вилучення частини капіталу із національного обігу і включення у виробничий процес або в обіг у різних формах в інших країнах.

Мета вивозу капіталу – отримати більш високу норму прибутку за рахунок переваг, пов'язаних із використанням інтернаціонального фактора виробництва порівняно із національними умовами господарювання.

Платіжний баланс – це статистичний звіт, поданий у формі бухгалтерських рахунків. про торгові й фінансові угоди економічних суб'єктів країни із зарубіжними країнами за певний проміжок часу, як правило за рік.

Конвертованість валюти – спроможність національної грошової одиниці вільно використовуватись в міжнародному платіжному обігу для здійснення різних міжнародних розрахунків.

Види конвертованості валюти :

- Повна конвертованість – відсутність будь-яких валютних обмежень для фізичних і юридичних осіб і вільне використання валюти у всіх видах валютних операцій.
- Зовнішня конвертованість – вільне використання валюти лише іноземними фізичними і юридичними особами тільки в поточних або зовнішньо-торговельних розрахунках.
- Внутрішня конвертованість – достатньо вільна купівля-продаж іноземної валюти для юридичних і фізичних осіб даної країни.

Паритет купівельної спроможності – співвідношення купівельної спроможності двох чи більше валют відносно повного набору („кошика”) товарів і послуг.

Валютний курс – це ціна грошової одиниці країни, виражена в грошових одиницях інших країн.

Фактори, які впливають на визначення валютного курсу

Економічні події:

- зміна попиту;
- зміна продуктивності;
- державна, фінансова і грошова політика.

Ціни, процентні ставки.

Політичні й психологічні фактори, очікування.

Попит і пропозиція іноземних валют.

Валютний паритет – законодавчо встановлене відношення між двома валютами, яке є основою валютного курсу.

Девальвація національної валюти – цілеспрямовані дії уряду на зниження обмінного курсу валюти своєї країни.

Ревальвація – дії уряду на підвищення обмінного курсу національної валюти.

Міграція робочої сили – переміщення, переселення працездатного населення за межі країни.

Міграційне сальдо – різниця між кількістю людей, які знайшли роботу за межами однієї країни і людьми, які в'їхали в одну країну з-за її меж на постійне проживання.

Причини міжнародної трудової міграції

Економічні:

- зниження попиту на низько кваліфіковану робочу силу і надмірне зростання її пропозиції;
- зростання попиту на високо кваліфіковану робочу силу у США, Західній Європі;
- міждержавні відмінності у заробітній платі;
- диференціація попиту на робочу силу (потреба як у високо кваліфікованих, так і низько кваліфікованих робітниках).

Зовнішньоекономічні:

- демографічні;
- політико-правові;
- релігійні;
- національні;
- культурні;
- сімейні;
- психологічні;
- екологічні.

Проблеми інтеграції економіки України у світове господарство:

1. Слабка включеність України у міжнародний поділ праці суперечить національним інтересам, бо залишає економіку країни поза розвитком світових продуктивних сил, провідних напрямів НТР.

2. Україна поки що не готова зі своїм невідпрацьованим господарським механізмом на паритетних принципах взаємодіяти з лідерами світової економіки.
3. Незначна кількість контрактів із зарубіжними фірмами на поставку українськими підприємствами комплектуючих деталей тощо.

Запитання :

1. Які причини вивозу капіталу та в яких формах він вивозиться?
2. Що таке валюта і як ви розумієте її конвертованість?
3. Які основні причини міжнародної міграції робочої сили і в яких формах вона здійснюється?
4. Чим викликана необхідність інтеграції економіки України у світове господарство?
 5. Назвіть основні форми міжнародного співробітництва України.

Рекомендована література:

1. Білик В.О. «Основи економічної теорії». – К. 2002 р.
2. Мочерний С.В. Економічна теорія: Посібник – К.: Видавничий центр „Академія”, 2002.
3. Основи економічної теорії: аспект: Політекономічний аспект: Підручник/Відп. ред. Г.Н. Климко. – 4-те вид, перероб. і доп. – К.: Знання – Прес, 2002.
4. Савченко А.Г., Пухтаєвич Г.О., Тітьонко О.М. Макроекономіка: Підручник. – К.: Либідь, 1999.
5. Сакс Дж.Д., Ларрен Ф.Б. Макроекономіка. Глобальний підход/Пер. с англ. – М.: Дело, 1996.

Коментарі